

Η Αναπτυξιακή Λιτότης Η Μεγάλη Αυταπάτη ή Απάτη;

Σπύρου Στάλια, Οικονομολόγου Ph.D
πρ. Διευθύνων Σύμβουλος ΟΛΠ

Στον φίλο Γιάννη Δάλλα

Προσπαθώντας ο Κεϋνς να ερμηνεύσει την 'νίκη του Ricardo', δηλαδή την επικράτηση του κλασσικού υποδείγματος στην οικονομική σκέψη και πράξη, που με δυο λόγια συνοψίζεται 'αδιαφορήστε παντελώς για την συνολική ζήτηση,' αριθμεί ορισμένες αιτίες. Αναφέρει λοιπόν ο Κεϋνς μεταξύ των άλλων, ότι το κλασσικό υπόδειγμα (το υπόδειγμα αυτό που ισχύει και σήμερα στην ΕΕ) 'μπορούσε να εξηγήσει επαρκώς την κοινωνική αδικία και φαινομενική αγριότητα ως αναπότρεπτο επεισόδιο στο δρόμο της προόδου και θεωρούσε ότι η απόπειρα μεταβολής των πραγμάτων, θα μπορούσε να προκαλέσει πιθανότερα κακό παρά καλό, και έτσι κατέστησε το υπόδειγμα αρεστό στην εξουσία. Το ότι βρήκε ένα μέσο δικαιολογίας των πράξεων του ιδιώτη καπιταλιστή, ο οποίος μόνο το δικό του συμφέρον κοιτάζει, εξασφάλισε την υποστήριξη των κοινωνικών δυνάμεων που βρίσκονται πίσω από κάθε εξουσία.' Ας έχουμε κατά νου αυτή την Κεϋνσιανή παράγραφο όσο θα αναλύουμε την έννοια της λιτότητας.

Στο θεωρητικό επίπεδο, η λιτότης κάνει την εμφάνιση της στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο, κατά την εποχή της ευημερίας. Η λιτότης επιβάλλεται, για να επιβραδυνθεί η ανάπτυξη, έτσι ώστε μια πιθανή ύφεση μετά, να μην είναι τόσο σοβαρή. Με άλλα λόγια, σφάζεις ένα υγιή άνθρωπο μήπως αρρωστήσει στο μέλλον. Εδώ έχουμε την έναρξη της προσβολής της ανθρώπινης λογικής που θα την βλέπουμε παρακάτω καθώς θα εξελίσσεται. Φυσικά δεν χρειάζεται λιτότης όταν ένα κράτος ευημερεί. Όταν φτάσει η οικονομία στο σημείο της πλήρους απασχόλησης, που υπάρχει ο κίνδυνος εκδήλωσης του πληθωρισμού, δεν είναι απαραίτητο να περικοπούν οι δαπάνες του κράτους γι' αυτό. Κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε ύφεση. Η Κεντρική Τράπεζα θα αύξανε τα επιτόκια και θα αποσοβούσε τον κίνδυνο του πληθωρισμού.

Πάμε τώρα στα καθ' ημάς. Στην υποτιθέμενη πάλι περίπτωση που επαπειλείται κρίση χρέους (αλήθεια, αιφνιδίως πως μπορείς να φθάσεις εκεί;) η επιβολή άμεσης δημοσιονομικής πειθαρχίας με δραματική μείωση των κρατικών δαπανών, ξήλωμα του κράτους, υψηλή αύξηση της φορολογίας, δραματική μείωση των μισθών, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε βαθύτερη ύφεση και η κρίση χρέους καθίσταται μόνιμο γεγονός. Αποτέλεσμα, η χώρα θα βρίσκεται και σε διαρκή ύφεση και διαρκώς χρεωμένη αφού καμία δυνατότητα δεν θα έχει να αποπληρώσει όχι τα χρεολύσια μόνο, αλλά ούτε να καταβάλει τους τόκους. Η ύφεση βαθαίνει και ο στόχος μείωσης των ελλειμμάτων υπονομεύεται. Το έργο αυτό το ξέρουμε καλά εδώ στην Ελλάδα, παίζεται πάνω μας και δεν θάχει τελειωμό. Άρα, σε μια τέτοια περίπτωση, μάλλον προηγείται ένα σχέδιο ενίσχυσης της οικονομίας μέσω μαζικών επενδύσεων και έπεται, ή τουλάχιστον ταυτόχρονα εκτελείται, και ένα μικρότερο μακροπρόθεσμο σχέδιο εξυγίανσης, αφού όμως το πρώτο εκτελείται σχολαστικά.

Ενώ όμως κάτι τέτοιο θα απαιτούσε η οικονομική λογική, οι νεοφιλελεύθεροι της ΕΕ από το

2010 επέμεναν στο δόγμα της άμεσης επιβολής της λιτότητας δια στόματος του κυρίου Trichet.

Αυτός λοιπόν ο κύριος, που ως κεντρικός τραπεζίτης όφειλε να εποπτεύει αυστηρά το Τραπεζικό Σύστημα της Ευρωζώνης, αφού του έσκασε στα χέρια η κρίση του τραπεζικού συστήματος, που γι' αυτό θα ήθελε κλωτσιές, με πρώτο θύμα τις Τράπεζες της Γερμανίας που ως γεγονός αποσιωπάται, μετά μετέτρεψε την τραπεζική κρίση σε ηθικό παράπτωμα των Λαών του Νότου.

Εφευρέθηκαν αιφνιδίως δημοσιονομικές αμαρτίες για όλες τις χώρες του νότου που θα έπρεπε να τιμωρηθούν γι αυτό, με διαρκή ύφεση που ταυτόχρονα θα ήταν και εξυγιαντική. Το πρώτο επιχείρημα Trichet είναι απλό, όσο και βλακώδες. Είναι προφανές ότι η μείωση ιδιωτικών και δημοσίων δαπανών οδηγούν στην ανεργία και την ύφεση. Ο κύριος Triche ισχυρίστηκε το αντίθετο, δηλαδή ότι η μείωση των δαπανών γενικώς οδηγεί στην επέκταση της οικονομίας Πως; Οι Τράπεζες (οι αγορές που λέει ο Μπάμπης και ο Κώνστας) βλέποντας τις Κυβερνήσεις και τους Λαούς με πόσο κόπο περιορίζουν τις δαπάνες τους και βάζουν τάξη στα οικονομικά τους, αναθεωρούν τις απόψεις τους προς τα κάτω ως προς τις μελλοντικές δανειακές τους ανάγκες και έτσι μειώνουν τα επιτόκια. Με αυτό τον τρόπο καθιστούν ελκυστικές τις επενδύσεις για τον καπιταλιστή που θα τρέξει αμέσως να δανειστεί για να τις πραγματοποιήσει. Αυτό είναι το πρώτο επιχείρημα. Το δεύτερο επιχείρημα είναι ακόμα πιο παλαβό. Τι λέει αυτό; Καθώς το κράτος συμμαζεύει τα οικονομικά του, ο λαός κατανοεί ότι στο μέλλον η φορολογία θα μειωθεί, και άρα οι πλουσιότεροι από τώρα σπεύδουν να καταναλώσουν περισσότερα χρήματα. Και έτσι ο κύκλος κλείνει. Ικανοποιείται και η ρευστότητα και η κατανάλωση και οι επενδύσεις, ασχέτως αν η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Η ύφεση καλπάζει, η ανεργία εξαπλώνεται, ο κόσμος γίνεται φτωχότερος και 'οι εξ επαγγέλματος οικονομολόγοι (και πολιτικοί) μένουν ασυγκίνητοι από την έλλειψη ομοφωνίας μεταξύ των συμπερασμάτων της θεωρίας των και των παρατηρούμενων γεγονότων'.

Μήπως πράγματι οι παραπάνω ισχυρισμοί είναι αληθείς; Μήπως πράγματι η λιτότης έχει επεκτατικό χαρακτήρα; Η αλήθεια είναι μια. Εμπειρική εργασία που να αποδεικνύει σωστούς τους ισχυρισμούς του Trichet δεν έχει υπάρξει και όσες υπήρξαν δυστυχώς διαψεύστηκαν. Προσφάτως, το ευαγγέλιο των μνημονιακών ανά τον κόσμο, η εργασία των Reinhart-Rogoff, απεδείχθη ψευδής. Βούιζαν τα Πανεπιστήμια στην Αμερική για αυτή την εργασία τους με τον τίτλο "Growth in a Time of Debt." Μήπως όμως στην πράξη αυτό έγινε κάποτε; Η απάντηση είναι πάλι όχι, κατηγορηματικά όχι. Ποτέ στην ιστορία του καπιταλισμού τα τελευταία 200 χρόνια δεν συνέβη η λιτότητα να φέρει ανάπτυξη. Η λιτότητα πολέμους έφερε, εμφύλιους έφερε, φτώχεια έφερε, κοινωνικές αναστατώσεις έφερε, τον Χίτλερ έφερε, ανάπτυξη πάντως δεν έφερε και όποιος ισχυρίζεται το αντίθετο ή άγνοια έχει ή κάτι άλλο αρπακτικό εξυπηρετεί.

Ας επιστρέψουμε λοιπόν στην προαναφερθείσα παράγραφο του Κέϋνς. Αν τσάκισε κάτι ο Κέϋνς στον καπιταλιστικό κόσμο είναι ότι τσάκισε την εξάρτηση της πολιτικής από το τραπεζικό κεφάλαιο. Με συνετή δημοσιονομική πολιτική που εστιάζει στην δημιουργία θέσεων εργασίας, στην πλήρη απασχόληση, και με την νομισματική πολιτική που εστιάζει στα χαμηλά επιτόκια η τραπεζική εμπιστοσύνη παίρνει την θέση της μετά την πολιτική. Το γεγονός, που πρώτος ο Κέϋνς διέτυπωσε, ότι οι αποταμιεύσεις εξαρτώνται από τις επενδύσεις, έβαλαν ένα βήμα πίσω τον καπιταλιστή και τον τραπεζίτη και άνοιξε νέους δρόμους για τον πολιτισμό της ανθρωπότητας.

Οι τραπεζίτες πάνε στην άκρη και η αγορά δουλεύει χωρίς αυτούς με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο γιατί το χρήμα παράγεται μέσα από την δημιουργία επενδύσεων. Στην πράξη αυτό επετεύχθη από τον Πρόεδρο Ρούσβελτ στην Αμερική το 1933 και ζήσαμε έτσι ως το 1980 περίπου σε παγκόσμιο επίπεδο. Η περίοδος αυτή υπήρξε ο 'χρυσός αιώνας' της ανάπτυξης'. Οι τραπεζίτες είχαν πάει στη γωνιά τους από τότε που ο Ρούζβελτ τους αποκάλεσε γκάγκστερς.

Βεβαίως αυτό δεν άρεσε στους τραπεζίτες και σε άλλους εκπροσώπους του βιομηχανικού και εμπορικού κεφαλαίου. Λύσσαξαν από το 1980 και μετά να αλλάξουν το σύστημα και τα κατάφεραν. Από τότε είμαστε όλοι θύματα των τραπεζιτών. Ακόμα και το εμπορικό και βιομηχανικό κεφάλαιο που δειλά-δειλά αρχίζει να το κατανοεί. Επίσης οι πολιτικοί που νομίζουν ότι κάτι κάνουν. Δεν κάνουν τίποτα. Οι πραγματικοί κυβερνήτες είναι οι τραπεζίτες. Κυβερνούν εν ονόματι της απληστίας τους και της φιλοδοξίας τους, τις κάνουν πολιτική, που υπηρετούν θαυμάσια οι πολιτικοί μαζί με ορισμένα ΜΜΕ εις βάρος των λαών.

Εκείνο που πρέπει να γίνει ξεκάθαρο είναι ότι οι Τραπεζίτες σιχαίνονται και την πλήρη απασχόληση και τα χαμηλά επιτόκια. Αν με την νομισματική πολιτική τα επιτόκια διατηρούνται χαμηλά αυτό τους αποστερεί προσόδους, αν η ανάπτυξη δημιουργεί έστω και μικρή πληθωριστική τάση αυτό διαβρώνει τις απαιτήσεις τους και ενοχλούνται έστω και αν η ανεργία είναι μαζική. Το σύστημα δικαιολογεί την βία του μέσω της μοναδικότητάς του. Αυτό όμως είναι ψέμα.

Στη χώρα μας η ανεργία είναι μαζική και τα δεινά της ύφεσης δυσβάστακτα. Ασκείται μια πολιτική τέσσερα χρόνια τώρα που αξιολογώντας την δεν έχει κανένα αποτέλεσμα και δεν θα έχει. Τα νέα από την Ευρώπη είναι άσχημα. Επίσης τίθεται το θέμα δημοκρατικής νομιμοποίησης αυτών που γίνονται στις χώρες του Νότου. Είναι νομίζω αφελές και οδυνηρό μαζί, για τους Έλληνες και για όλους τους Ευρωπαίους, η συνέχιση αυτής της κατάστασης.

spyridonstalias@hotmail.com